

el davantal de perere calders

No s'hi val a despistar

Sospito que una de les coses que ens fan anar més a recules és el fet que l'experiència no s'hereta. Cada generació vol arribar a les seves pròpies conclusions i desconfia del passat immediat, té una tendència instintiva a no voler aprofitar-ne gairebé res. Això potser és bo —qui sap si estimula la creativitat—, però la perdre molt de temps reinventant sopes d'all la fórmula de les quals ja figura als llibres d'història.

Travessem un moment depressiu, de baixa forma, i si hem de fer cas de nosaltres mateixos, estem perduts: el nostre idioma es troba en un procés d'extinció, el sentiment nacional passa per una crisi (en bona part perquè parlar de nacionalisme desperta suspicàcies progressistes, que ja és desgràcia), la nostra autonomia és esquifida però, així i tot, no n'hem sabut treure la mica de rendiment que permet... La lletania és llarga i, com a tal, monòtona. Es podria resumir concloent que no hi serà a temps ni el combregar, i com que per torna som una mica masoquistes, ens acusem de delectar-nos amb la contemplació dels melics autòctons. Ho trobo francament contradictori.

Entre les mostres que suren en la nostra mala mar, hi ha la premsa catalana en català, un cas digne de consideració. Quan es passa per davant d'un quiosc, sobretot els diumenges, i es veuen les grans piles de diaris en castellà al costat dels petits

munts de diaris en català, ve un cobriment de cor.

És greu, cal escatir-ne els motius i ja hi ha qui s'hi dedica: eminents catastrofistes consideren que es deu al fet que la premsa en català no té la qualitat necessària, no la sabem fer prou ben feta. I aquí se'ns presenta un fenomen curiosíssim: resultaria que els catalans servim per a fer bons diaris en castellà, però no tant per a fer-los en català. Costa de creure!

Penso que en aquest cas l'oblit que he esmentat abans té un pes important en moltes de les coses que lamentem. Durant prop de mig segle vàrem deixar-nos del mal que ens feien i ara no ens pot sorprendre constatar el mal que ens han fet.

Tota una generació, els fills dels protagonistes de la guerra i de la immediata postguerra, van ésser educats en escoles on el català era prohibit. També ho era al carrer, en rètols, anuncis i senyalitzacions, i fins i tot en la intimitat d'algunes famílies que esporuguides o convençudes que el resultat del conflicte bèl·lic era definitiu, pels segles dels segles, van portar el castellà a casa. O una mena de castellà, tot s'ha de dir. L'acadèmic espanyol senyor Gregorio Salvador no deixa de tenir les seves raons quan expressa temences per la possible desaparició del

seu idioma a Catalunya. Jo estic convençut que no desapareixerà, però pot canviar tant que no el coneguim ni els seus pares més pròxims.

Tornant a la premsa en català, cal tenir present que aquella generació educada en castellà ha arribat a la maduresa i ocupa els llocs que li corresponen, en els diversos nivells de la nostra col·lectivitat.

Em sembla fàcilment comprovable que a alguns d'aquests compatriotes els resulta impossible, difícil o simplement incòmode llegir i escriure el català. Els és més planer servir-se del castellà que els van ensenyar a l'escola i no en tenen pas ells tota la culpa. Però sí que se'ls pot retreure que se n'excusin al llegant que no compren premsa en català "perquè està mal feta", com si un aclaparador refinament del gust els hagués atacat la conducta.

És clar que la premsa en català pot millorar. També pot millorar la premsa en castellà i sempre és lloable qualsevol esforç per acostar-se a la perfecció. Però en el cas que ens ha de merèixer una atenció preferent, seria la gran ajuda que una majoria de catalans compressin les publicacions editades en la nostra llengua. M'atreveixo a vaticinar que millorarien.

Pere Calders